

Ἡ ἱερά τῆς Φιλιππουπόλεως μητρόπολις καὶ οἱ κώδικες αὐτῆς

55 *Κ. Μυράκος*
Απορ. Πρωτ.:

~~οἰκονομῶν, ὁ Βοδῆλος καὶ ὁ Στεφάνος Τετάρτος Τσαλίκωφ, καταγωγῆ βίβος καὶ δευ-
σε, βουλευτασι τῷ 1935, ἐκδ. τοῦ δήμου τῆς Πιλόβδαφ).~~

Ἀρχὴν λαοφ.
φιντ. Γλ. νομικῶν
(Θεσσαλ.)
7.5.1938-9
1.55-56

Ἄρ. 3

Δηλωτικὸν δωρεᾶς τριῶν ἐργαστηρίων τοῦ μοναχοῦ Κυρίλλου Χ΄
Κελαϊδηνοῦ εἰς τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς Βοδενῶν
(Κώδ. I, σελ. 15, ἡ ζ' ἐτ. 1784, VIII, 18)

Ὁ Φιλιππουπόλεως Κύριλλος ἐπιβεβαιοῖ.

Διὰ τοῦ παρόντος ἀποδεικτικῶ καὶ ἐμμαρτύρου γραμματος γίνεται δη-
λον ὅτι παραστάς ἐνώπιον ἡμῶν καὶ τῶν ἐντιμοτάτων κληρικῶν καὶ εὐγενε-
στάτων ἀρχόντων τῆς πολιτείας ὁ ἐν μοναχοῖς γέρο-Κύριλλος Χατζῆ Κελαϊδη-
νὸς ὁμολόγησεν ἰδίους αὐτοῦ χεῖρας ὅτι τὰ τρία καζαντζήδικα ἐργαστήρια,
ὅπου ἔχει εἰς τὸ Στενήμαχον, ὡς κτῆμα ἐδικόν του ὅπου εἶναι τὰ ἀφιέρω-
σεν οἰκειοθελῶς καὶ αὐτοπροαιρέτως εἰς τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Παρα-
σκευῆς εἰς τὰ Βοδηνὰ διὰ αἰώνιον αὐτοῦ μνημόσυνον καὶ ψυχικὴν του σω-
τηρίαν (Ἀκολουθεῖ περιγραφή καὶ κατατοπισμὸς τῶν ἐργαστηρίων). Καὶ
διὰ τὰ εἶναι τὰ ρηθέντα ἐργαστήρια ἀναπόσπαστα καὶ ἀναφαίρετα ἀπὸ τὸ
ρηθὲν μοναστήριον ἐδιώρισεν καὶ ἀπεκατέστησε τέλειον ἐπίτροπον ἐπάνω εἰς
αὐτὰ τὸν ἄρχοντα σκευοφύλακα τζελεμπή Νικολάκην Ἰωάννου Χατζῆ Νίκο-
γλου διὰ τὰ λαμβάνη κατ' ἔτος τὸ ἐνοίκιον τῶν ἐργαστηρίων καὶ τὰ διδῆ
εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ρηθέντος γέρο Κυρίλλου, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του τὰ
δίδη εἰς τὸν ἡγούμενον τοῦ ρηθέντος μοναστηρίου χωρὶς τὰ ἔχη ἄδειαν τὰ
ἡμπορῆ τὰ πωλήσῃ, ἀλλὰ τὰ σώζονται καὶ τὰ εὐρίσκονται αἰωνίως εἰς
τὸ ρηθὲν μοναστήριον ἀναφαίρετον καὶ ἀδιάσπαστον ἀφιέρωμα. Ἐδωκε δὲ
πρὸς τούτοις εἰς χεῖρας τῆς αὐτοῦ εὐγενείας καὶ τὰ παλαιὰ καὶ νέα χοιζέτια
τῶν ρηθέντων ἐργαστηρίων εἰκονικῶς μεταλλάξας ταῦτα εἰς τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα
διὰ τὰ εὐρίσκονται καὶ τὰ σώζονται μόνιμα καὶ ἀσφαλέστατα εἰς τὸ ρηθὲν
μοναστήριον χωρὶς τὰ ἡμποροῦν ποτε τὰ πωληθοῦν. Οὕτως ὁμολόγησεν ὁ
ρηθεὶς γέρο Κύριλλος ἔμπροσθεν ἡμῶν. Καὶ εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένε-
νετο καὶ τὸ παρὸν ἐπιβεβαιώσῃ ἡμετέρα καὶ μαρτυρία τῶν ἐντιμοτάτων κλη-
ρικῶν καὶ εὐγενεστάτων ἀρχόντων καὶ ἐδόθη τῷ ρηθέντι ἄρχοντι σκευοφύ-
λακι καταστρωθὲν καὶ ἐν τῷ κώδικι τῆς μητροπόλεως. Ἐν Φιλιππουπόλει
αψπδ' Αὐγούστου ιη'.

Γέρο-Κύριλλος πρόφην Χατζῆ Κελαιδινὸς βεβαιοῖ τὰ ἄνωθεν.

Ὁ ρήτωρ Δημήτριος μάρτυς, ὁ δοσιτάρσις Μιχαλάκης μάρτυς, Κοσμᾶς
υἱὸς Χ΄ Κελαϊδινοῦ μάρτυς.

Σημείωσις: Ἐν τῷ κειμένῳ κατὰ κακὴν ἀντιγραφὴν φέρεται *μοναστηρίων*
οἰκονομικῶς. (διορθωθὲν ὑφ' ἡμῶν: *ἐργαστηρίων εἰκονικῶς*).

Τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς ὑπέρεκειται τῆς κόμης Βοδινῶν νοτιοανα-

τολικῶς περὶ τὴν ἡμίσειαν ὥραν, κείμενον ἐπὶ ὠραίας τοποθεσίας. Ὑπήγετο εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μητρόπολιν τῆς Φιλιππουπόλεως μέχρι τοῦ ἀνθελληνικοῦ κινήματος. Ἦτο ἐκ τῶν παλαιῶν ἐπὶ τῆς Ροδόπης Ἑλληνικῶν μοναστηρίων. Φθίνοντος τοῦ 18ου αἰῶνος ἐπυροπόληθη ὑπὸ τῶν Κιρτζαλίδων ληστῶν (Κ. Οἰκονόμου, ἱστοριογραφικὴ περιγραφή τῆς ἐπαρχίας Φιλ[ιπ]πόλεως, ἔτ. 1819, Βιέννη, σελ. 50 § ν'). Ἀνεκτίσθη δὲ τῷ 1845—50 τῇ συνδρομῇ τῶν φιλοθρησκῶν Φιλιπουπολιτῶν καὶ Στενιμαχιτῶν. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἐκκλησίας εἶναι ἅπαν ἱστορημένον διατηρουμένων τῶν ἑλληνικῶν του ἐπιγραφῶν. Ἄλλοτε ἔνεκα τοῦ εὐκραοῦς κλίματός του ἐχρησίμευεν ὡς θέρετρον τῶν ἑλληνικῶν ἐκ Στενιμάχου καὶ Φιλιπουπόλεως οἰκογενειῶν. Μετὰ τὸν διεθνή πόλεμον παρεχωρήθη ὑπὸ τῆς Βουλγαρικῆς μητροπόλεως εἰς τοὺς πρόσφυγας Ρώσους, οἵτινες διατηροῦσι τὴν ἐκκλησίαν ἐν ἀρίστη καταστάσει. Δυστυχῶς ὁμως οὐχὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν δύο πτέρυγες τοῦ μοναστηρίου ἀπειεφρώθησαν ἐκ πυρκαϊᾶς. Πρὸ τῆς ἀριστεροῦθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσόδου κεῖται ἐστρωμένη ἐπὶ τοῦ δαπέδου ἡ ἀκόλουθος τετριμμένη ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς κτιτορικὴ κρήνης ἐπιγραφή, κεφαλαίως γράμμασι κεχαραγμένη:

Θεατά, μή με παρίδης τὴν λιτότητα ὁρῶν.

Ἴπποκρήνη ἂν δὲν εἶμαι, ἔχω νᾶμα γλυκερόν.

Κατεσκευάσθη διὰ συνδρομῆς κοινῶς μὲν πάντων τῶν πέριξ χωρίων, ἰδίως δὲ σπουδῇ τοῦ κυρίου Χ' Ἀνθίμου τοῦ..... ἡγουμενεύοντος σὺν δαπάνῃ Ἀντωνίου.... ἰδὼν καὶ τξεσμετρίδων μετὰ... καὶ Νικολάου... τῶν παρόντα λίθον. Ἐν ἔτει.....» Ἡ ἐπιγραφή πάντως προέρχεται ἐκ τοῦ πρὸ τῆς πυροπόλησεως τοῦ μοναστηρίου χρόνου. Παθούσης τῆς κρήνης κατὰ τὴν πυροπόλησιν καὶ ἀχρηστευθείσης ἡ ἐνεπίγραφος πλᾶξ κατεστρώθη πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς ἐκκλησίας κατὰ τὴν ἀνοικοδομήσιν τῆς.

Τὰ Βοδινά, δύο κῶμαι παρακείμεναι ἐπὶ τῶν ὑπορειῶν τῆς Ροδόπης, δυτικῶς τοῦ Στενιμάχου, καίπερ βουλγαροῦντοι (ἐκ τοῦ Βόδεν· βοδά=Αἰγαί) οὐδένα κάτοικον Βούλγαρον εἶχον μέχρις ἐσχάτων. Τὰ μὲν κάτω Βοδινά κατοικοῦντο ὑπὸ Τούρκων, τὰ δὲ ἄνω ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Ἑλλήνων. Τὸ γλωσσικὸν τῶν Βοδινωτῶν ἰδίωμα ἦτο τὸ αὐτὸ τῶν Στενιμαχιωτῶν, ἐξ οὗ εικάζεται ὅτι ἡ κώμη συνφοκίσθη ὑπὸ Στενιμαχιωτῶν ἢ ταῖτοχρόνως μετὰ τοῦ Στενιμάχου ὑπὸ τῶν αὐτῶν Ἑλλήνων ἐπὶ ἀρχαίου Ἑλληνοθρακικοῦ συνοικισμοῦ. Ὁ Κ. Οἰκονόμου (ἐνθα ἄνωτ.) λέγει περὶ τῆς κώμης: «τὰ Βοδινά ποτε ἦν ἄστν, ἦγον κᾶστρον περιτετειχισμένον, ὡς διαλαμβάνει τὸ τυπικὸν τοῦ μοναστηρίου Βατσκόβου καὶ ὑποτελὲς τῷ αὐτῷ μοναστηρίῳ, νῦν δὲ οὐδὲ σημεῖον τοῦ τείχους καταφαίνεται». Τὴν ὑπαρξιν ἑλληνοθρακικοῦ συνοικισμοῦ ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς νῦν κώμης μαρτυρεῖ ἡ εὗρεσις μαρμαρίνης ἐπιτυμβίας στήλης, διαστάσεων 1.60×0.50 τοῦ μ. μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «Μᾶρ(κος) Σεῦ(ρ)ιος) Κλ[α]υδιανὸς Καρδένθου Μενε[μ]άχου ζῶν ἑαυτῷ κατέστησεν» (Kazarow G. Bull. de l'inst. arch. Bulg. τόμ. VII, ἔτ. 1932—33 σελ. 383), ἐτέρας διαστάσεων 1.651.×15 μετ' ἀναγλύφου τοῦ Θρακῶς ἱππέως ἄγοντος πρὸς δεξιὰ μετ' ἐπιγραφῆς «Πόλ(υς) Κόμ(μ)οδος αὐτὸν ἀ(φη)ρῶισεν» (Dobrousky, ἐν τῷ Sbornik, ἔτ. 1900 τόμ. XVI, σελ. 802, ἀρ. 18) καὶ βωμοῦ τετραπλεύρου ἐξ αὐτοφθοῦς ἐπὶ τόπου λίθου διαστάσεων 1.60×0.50 μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: «Ἀδριάνιος Δημη[τ]ριανὸς καὶ Ἀσκλη[π]ιάδης τὸν βωμόν [καὶ τὸ ἄγαλμα ἐκ] τῶν ἰδίων ἀνέ(στη)σαν [Διὶ Καπιτωλίῳ. Εὐτυχῶς» (Dobrousky, αὐτόθι, σελ. 119, ἀρ. 27.—Τσουκαλᾶ, ἱστοριογεωγρ. περιγραφή τῆς ἐπαρχίας Φιλ[ιπ]πόλεως, Βιέννη 1851, σελ. 62 § 76). Ταῦτα πάντα εὗρέθησαν ἐν τῇ θέσει τῇ καλουμένῃ Ἀἰ τράπεζα (ἁγία Τράπεζα). Κατὰ τὸν Τσουκαλᾶν (αὐτόθι) διετηρεῖτο μέχρι τῶν χρόνων του ἐν τῇ κώμῃ καὶ περικαλλῆς τῆς θεᾶς Δήμητρος ἄγαλμα ἐπὶ τοῦ βάθρου οὐδένος ἦτο κεχαραγμένη ἐπιγραφή, ὡς ἤκουσε, «Δήμητρα θεὰ τῶν χωραφίων».